

עופר

הצבר היחיד בין הנאשמים ה' עיקריים, בן סנדלר עני משיך מוניט, במצבירוח של ראשית המשפט. והנהג לרדת. הנהג הציב סולם ליו המסאית ואמר לנשים: "אחיותי רדנה, תוציאו תעור דות זהות, אחיותי." הנשים שהספיקו לר' אות בדרך גוויות של בני כפרן המוטלות לצדי הכביש, התחננו בפני החייל המפקד לחוס על חייהן. החייל לא שעה לתעודות ולתחינות, עמד על פקודתו שכולם ירדו מן המכונית וכשכל 14 הנשים ו-4 הגברים עמדו על הארץ, נתן פקודת אש לחיילים שהגיעו למקום. החיילים פתחו באש על הקבוצה ולא נחו עד ש-17 מתוך 18 נהרגו וחנפש היחידה שנשארה בחיים — חנה סלימאן עמאר בת 16 — נפצעה קשה בראשה וברגלה ונראתה כמתה.

החייל המפקד היה עופר. מעשי האכזריות שביצע סימרו את שערותיהם של הנוכחים בבית-הדין. רק עופר עצמו, ואתו חבריו לספסל הנאשמים, לא נראו מוסתעים או גר גשים במיוחד.

חמשת הנאשמים, אנשי חוליתו של עופר ושל אוליאל גבריאל, הורשעו אף הם באשמת רצח בכחנה תחילה. על אחרי-תם הפלילית בביצוע הפקודה הבלתי-חוקית, אמרו השופטים, אחרי שכבר בראשית פסק-הדין תיארו בצורה מוחשית ביותר את חל-קם במעשי ההתעללות והרצח במבוא הכפר: "אין ספק כי בכל התקריות הנושפות (פרט לשתיים מהן זוכו חמשת הנאשמים) שבהן ביצעו נאשמים אלה את פקודות האש של עופר, ידעו היטב מה משמעות מעשיהם. הם... גם הם כמו דאהן ועופר, ראו במו עניניהם את האזרחים השלומים כשהם חוזרים לכפר במסיבות שלא יכלו לעורר חשד, ו' היה ברור להם כי אין ורק העובדה שאנשים אלה הגיעו למקום אחרי השעה 1700 היא שקבעה את גורלם לפי הפקודה. העובדה כי ההריגות המבוצעות במקום מהוות רצח חת אנשים חפים מפשע הזדקרה לנגד עיני ניהם. גופות ההרוגים היו מוטלות לפנייהם ודם הקרבנות החפים מפשע צעק מן ה' אדמה..."

שלושת המזוכים מכל אשמה, היו חיילי הגיפס של דאהן שנהגו מן הספק, שניים משלושת השופטים קבעו אמנם כי שלושת אלה השתתפו אף הם ברצח שלושת הגברים שהורדו מהעגלה הרתומה לפרי, ושנרצחו ביריותיהם וביריות דאהן. אך ה' שופטים החליטו לתנותם מן הספק: "אף כי הנאשמים (הללו) נכחו כאשר דאהן ציווה על שלושת הגברים לעמוד ב' שורה ושלה את הנער והילדה לכפר וכאשר איטעיל התחנן לפני דאהן, אין לקבוע בו' דאות כי באותו שלב כבר ציפו הנאשמים לפקודת-אש של דאהן או נוכחו לדעת כי עליהם לבצע את הפקודה הכללית נגד קר' בנות חפים מפשע..."

שמונה המורשעים עזבו את אולם בית-המשפט, כולו כלאם כשהם שקועים איש איש בהרהורי, מהכים בקוצר רוח ליום בו ייגור דינם ועונשם. שלושה נאשמים חזרו לביתם. הנאשם השני-עשר לא היה נוכח באולם, בעת הקראת פסק-הדין. אלוף משנה יששכר שדמי נמצא אותה שעה ב' לילות לימודית מטעם הצבא באירופה. אולם את רגשי ליבם של מרבית היושבים באולם בית-הדין ושל מרבית תושבי המדינה, ביטא בדייקנות רבה אחד הנוכחים, קרוב של אחד הנאשמים: "שדמי היה צריך להיות הנאשם מספר אחד. פרשת כפר אסאם לא תגסר, עץ שפיר לא יישב על ספסל ואז' עקריים, בן סנדלר עני משיך מוניט, במצבירוח של ראשית המשפט.

מלינקי ודהאן

בחדר האוכל של המחנה בו נערך המשפט, באחת ההפסקות של המשפט. השניים גרו בחדר אחד במחנה, אך לא דיברו זה עם זה לאחר שהאשמו והטילו האחד על השני את האחריות למעשה הזוועה.

רצח בדם קר, כך הגדירו השופטים את מעשיהם של פיקודיו של מלינקי, ש' פעלו בהתאם להנחיותיו. כדי שלא להשאיר את הרושם כי הם משתמשים בביטויים חריפים יתר על המידה, שאינם מתאימים למציאות, דאגו השופטים לשבץ את מעשי הנאשמים בתוך מכלול פסק-הדין:

סגן גבריאל דאהן, מן המצ' טיינים שבקציני משמר הגבול ומפקד מח' לקה מיוחדת למלחמה בפאריון, הגיע לכפר קאסם כחצי שעה לפני הסלת העוצר. הוא שלח את אחד מסמליו אל המוכתר להודיע לו על תחילת העוצר ובעצמו החל למקם את חוליות מתלקתו במבואות הכפר. על מה שקרה אחרי יותר מחצי שעה, עם כניסת העוצר לתוקפו, מספר פסק-הדין: "אחרי שמיעת כל ההוכחות אין לנו ספק כי אף אחד משלושת הגברים שעליהם נפ' תחה אש היריות' עלידי דאהן ולפי פקודתו, לא ניסה לברוח וכי לא היה כל דופי בהתנהגותם של שלושת האזרחים הנ'ל. להפך: כל המסיבות, כגון הכנותיו של דאהן, העמדת שלושת הגברים בשורה אחת והפ' רדת מהנער והילדה, מצביעות על כוונה תחילה של דאהן להמית את שלושתם על ידי יריות. שלושת הגברים היו אזרחים שלומים שצייתו לכל פקודותיו של דאהן. הם עמדו בלתי מוויינים מול חוליה של חיילים החמושים ברובים, ברן ועוזי. אסי מעיל התחנן על חייו וחיי חבריו ודאהן השיב על תחינותיו בפקודת אש. קשה לתאר מטיבות יותר קשות של רציחת חסרי-ישע עלידי אלימים."

השופטים סרבו גם לתת לדאהן ליהנות מן הספק כי ביצע את פקודותיו של מלינקי בתום לב, וכי הוא עצמו השתתף רק ברצח חת שלושה מתוך 43 האזרחים שנהרגו. פסק-הדין קובע במפורש:

"... דאהן ראה במו עיניו כי החוזרים לכפר, שהוא ציווה להמיתם, אינם לוחמים אלא אזרחים שלומים. בלתי מוויינים ובלתי מוגנים. לפי עצם הפקודה שצייתה להרוג גברים, נשים וילדים כאחד, לא היה מקום לספק כי לא פקודה צבאית או מלחמתית היא, אלא פקודת רצח יש כאן. אם בכל זאת נשאר בלבנו של דאהן ספק שצליחה להרוג המסיאות במקום, המעשים שהוא ציווה לבצ' עם, השתתף בביצועם וראה את ביצועם, הראו לו בעליל כי מה שהוא מבצע בצייתו לפקודת המג'ד, הוא רצח פשוטו כמשמעו, רצח אכזרי ושיטתי של קרבתות חסרי ישע וחדלי אונים. שום פקודה לא יכולה להוות צידוק למעשי פשע כאלה. מפקד מחלקה שערך בעצמו ובאמצעות פיקודיו טבח ב' אוכלוסיה האזרחית, אינו יכול להסתמך על פקודה שניתנה לו לכך. פקודה כזו היא בלתי חוקית בעליל."

טוראריאשון שדום עופר הור' ש' בעת רציחתם של 41 מתושבי הכפר. עופר שפנד על שתי החוליות במבוא המצ' רבי של הכפר, ביצע לדברי השופטים את מעשי הזוועה בדם קר ומתוך החליטה נחר' מה. דממת מחת שררה באולם בית-הדין, כשתיאר השופט הלוי, בקולו השקט וה' מתון, בעל המבטא הגרמני הבולט, את פרטי הטבח ב-14 הנשים השלחת, שחזרו לכפרן מבלי שתדענה כי עוצר פתאומי הוטל עליהן. "המסאית (עם 14 הנשים ו-4 הגברים) נטעה בכביש ואחד החיילים רץ אחריה ו' צעק: "עצורו..." המסאית נעצרה בדרך בית-חסר, החייל הראשון ציחה על הנוסעים

וגילדים? מלינקי השיב: בלי סנטימנטים. מפקח ראשון מנעס הוסיף ושאל: מה עם החוזרים מהעבודה? כאן ניסה הסמג'ד ע.מ.מ. אלכסנדרוני להתערב, אך המג'ד הש' תיק אותו והשיב: דינם כדון כולם, או לפי גירסה אחרת: אלצה ירחמו, כך אמר מפקד החטיבה."

לגבי העובדות הפשוטות, שקבעו כולן כי מלינקי היה זה שהעביר את פקודתו הבלתי-חוקית של שדמי לאנשי גודו וכי היה זה הוא שהרחיב את הוראותיו הכלליות של שדמי בדבר הרג, והשיב במפורש בחיוב לשאלות קציניו כי אכן חובה עליהם להרוג נשים וילדים — לא היו הדעות חלוקות.

קרובי הנאשמים

עקבו במתיחות ועצובה אחרי דברי השופטים. בין הקהל נראים שני אחיו ואחותו של גבריאל דאהן. רוב האמהות לא באו, לפי בקשת הנאשמים שביקשו למנוע מהן את עינוי הדין.

השאלה הנוספת שעליה היו צריכים השופ' טים להשיב בחיוב, על מנת להרשיע את מלינקי בדין, היתה: האם היה רצח 43 האזרחים תוצאה של פקודת מלינקי?

השופטים עשו זאת. הם השיבו בחיוב: "הוכח כי 43 האזרחים נהרגו במבוא המערבי של כפר קאסם עלידי דאהן, עופר ופקודיהם על יסוד פקודתו של מלינקי וכי יד דאהן ואנשיו זהה עם סוג הפשעים שבוצע על' שנצטוו לבצעם לפי פקודת המג'ד, היינו רצה לפי סעיף 214(ב). לא יוכל להיות ספק כי הריגת גברים נשים וילדים, ובכ' ללם חוזרים שאינם יודעים על העוצר, בדם קר, ללא טיבה זולת עצם הימצאם מחוץ לבית בשעת העוצר — מהווה רצח וכי פקודה לעשות זאת, היא פקודה לבצע רצח. אין איפוא כל הבדל בין סוג הפשע המצווה (בפי מלינקי לפיקודיו) וסוג הפשע המבו' צע... הפקודה הקצונית להרוג כל אדם שימצא בחוץ בזמן העוצר לא השאירה מקום לשום קנה-מידה אחר... הקרבנות כולם היו חסרי ישע וחלומין והריגתם בכל מצב שהוא מהווה רצח בדם קר, ללא צורך בסחוני וללא חצדקה חוקית כלשהי. הואיל ופקודת המג'ד היתה פקודת רצח כללית בנוגע לכל אדם שיהיה בחוץ ובלתי מוגבלת בנוגע לאופן ביצועה."

אחרי קביעה מפורשת כזו לא נותר עוד ספק כי פקודותיו של שדמי ופיקודיו, היו בלתי-חוקיות. עתה היו השופטים חייבים לקבוע את מידת אחריותו הפלילית של כל אחד מן הנאשמים, לחתר לפי שעה על קביעת אח' ריאות הפלילית של אלוף-משנה שדמי.

אחריותו הפלילית של רבי סרן שמואל מלינקי הוכחה, לדעת שלושת השופטים, ללא צל צילו של ספק. מלינקי — קבעו הם — לא זו בלבד שלא ערער על פקודתו הבלתי-חוקית של שדמי, אלא אף הוסיף והרחיבה, כלל גם נשים

ילדים שהוא הורה להרגם, בהתאם לעדותיו: "חזקה על רביסרן מלינקי, מפקד בעל חתק שבא ובמשטרה, כי הגבולות החוקיים של שמוש בכוח נגד אזרחים היו ידועים לו היטב... מחובתו של רביסרן מלינקי בקבלו את פקודתו הבלתי-חוקית של אלוף-משנה שדמי, היה לסרב למלא אחריה. לקצין דמוס אומץ לב לא רק בפני האויב, אלא — במקרה קציניו כזה — גם בפני מפקדו. על מלינקי היה לעמוד על אי-חוקיות הפ' קודה ולומר למפקדו כי אינו מוכן לצוות על חייליו לרצוח אזרחים חפים מפשע."

מלינקי לא נהג כך. נראה היה כי הוא הסכים ברצון למלא את פקודת הדמים ש' שדמי הורה לו לבצעה. התיאור היבש של פסק-הדין, בדבר קבוצת הפקודות של מלינקי לקציניו, לפני הטבח, מעיד על כך:

"... אשר לשמירת העוצר הסעים המג'ד (מלינקי) כי אסור לפגוע בתושבים הנמ' צאם בבתיים אבל כל מי שיצא מחוץ לבית יירה על מנת להרג. המג'ד הוסיף ואמר כי לא יהיו מעצרים ושאם בליה יהיו כמה הרוגים יקל הדבר... בלילות הבאים... בהמשך קבוצת הפקודות איפשר המג'ד שאלות. ע.מ.מ. פרנקנטל שאל: מה לעשות עם נפגעים? מלינקי השיב כי אין לספל בהם. מספק ראשון אריה מנעס, אחד מטי' פקדי המחלקות שאל: מה בקשר, אחד טמ'